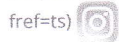

([https://www.facebook.com/ujkor.hu/?](https://www.facebook.com/ujkor.hu/?fref=ts)

(<https://www.instagram.com/ujkor.hu/>)

(/)

Google+ /

VILÁGTÖRTÉNELEM ([HTTP://UJKOR.HU/ROVAT/VILAGTORTENELEM](http://ujkor.hu/rovat/vilag tortenelem))

TÁVOL-KELETI PÉNZTÖRTÉNET III.: JAPÁN

Szerző: **Illés Kornél** (<http://ujkor.hu/content/author/illeskornel>)

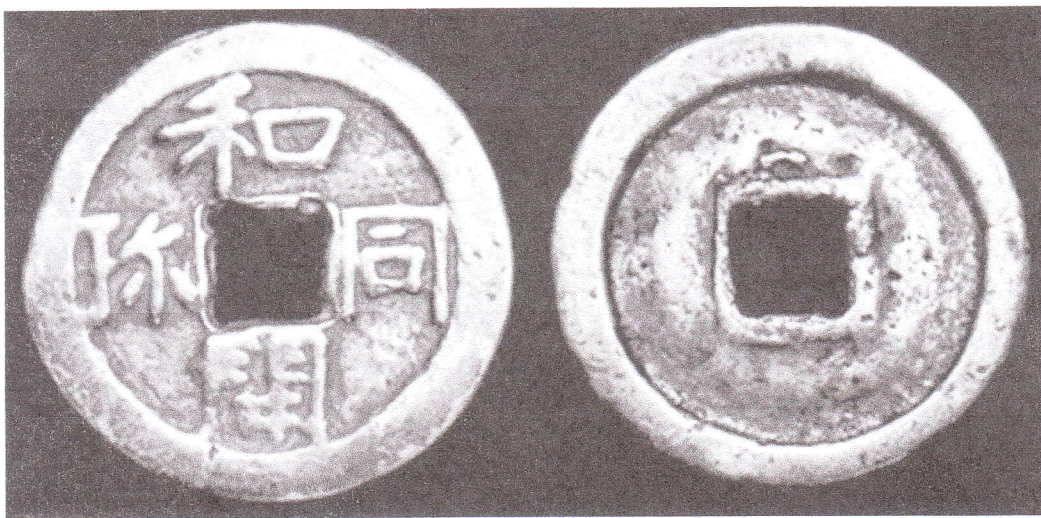
2017-12-10 (<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz tortenet-iii-japan>)

A fizetőeszközök megkerülhetetlen részei az emberi civilizációnak, maga a pénz pedig számos esetben a világ különböző kultúrái közötti kapcsolóvá vált. Mindemellett több olyan hagyomány is kialakult a fizetőeszközök több ezer éves fejlődése során, amely különlegessé tette az egyes pénzrendszereket. Kína és India sokszínű pénztörténete után ezúttal Japán fizetőeszközeinek múltjába nyerhetünk betekintést.

Távol-keleti pénztörténet I.: Kína
(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz tortenet-kina>)

Távol-keleti pénztörténet II.: India

Japán korai történetében általánosságban meghatározó volt a kínai hatás, nem véletlen így, hogy a pénzverés is a kínai minták nyomán indult útjára a Kr. u. 8. században. Az első japán érmeiket Kr. u. 708-ban verték, amelyet a rajtuk szereplő japán írásjelek után Vado-kaiho-knak neveztek.[1] Ezek a Tang-kori Kína érmeinek, a Kaj-jüan tung-pao-knak a formai jegyeit utánozták, tehát bronzból készültek, a közepükön négy szögletes lyukat alakítottak ki, az érme egyik oldalán pedig – a lyuk köré elrendezve – négy írásjel volt olvasható, melyek közül kettő az adott érme fizetőeszköz voltát igazolta, a másik kettő pedig az érmék kiadásának idejéről szolgált információval.[2] Az így kialakuló stílus vált jellegzetessé Japán további pénztörténetében, ugyanis a következő évszázadok fizetőeszközei mind ezt a formát követték. Kínától eltérően azonban – a pénzek alapanyaga esetében – a japánok arannyal és ezüsttel is próbálkoztak. A Vado-kaihok bevezetésével párhuzamosan ezüstérmét is vertek, Kr. u. 760-ban pedig egy aranyból készült fizetőeszközt is kibocsájtott a központi kormányzat. Mindezek a kísérletek nem voltak hosszú életűek, mivel nem sokkal a bevezetésük után mind az ezüst-, mind az aranypénz verését megszüntették.

Japán ezüstérme, Kr. u. 708 (Forrás: numismatics.org)

Az érmék bevezetése után a kormányzat mindent megtett az éremhasználat elterjesztésére, népszerűsítésére. Többek között a hivatalnokokat érmében fizették ki, de a pénzérmék az adózásban is egyre meghatározóbb szerepet kaptak, a nagy tömegben felhalmozott érméket pedig rendfokozatokra lehetett átváltani. Mindezen lépések ellenére a pénzforgalom csupán az ország fejlettebb, a mindenkori fővárosához közel eső területein terjedt el, hiszen a kereskedelmi életben továbbra is megmaradt a cserekereskedelem túlsúlyos szerepe. A fizetőeszköz elterjedését az is hátráltatta, hogy miután a császári udvar számára egyértelművé vált, hogy a pénzverés rendkívül jó jövedelemforrást biztosít, egyre nagyobb tömegben kezdték kibocsájtani az érméket, méretüket és a réztartalmukat azonban folyamatosan csökkentették (így kevesebb alapanyagból több érmét tudtak előállítani). Ennek következtében az értékéből veszítő pénz a hétköznapi árucserében fokozatos térszűkítést szenvedett e a hasonlóképp fizetőeszközként használt különféle textíliákkal, valamint a rizsszel szemben. Utóbbi azért is volt alapvetően fontos szereplője Japán pénztörténetének, mert az a pénzérmék fedezetévé vált: a kormányzat annak érdekében, hogy biztosítsa az érmék értékének állandóságát, vállalta, hogy igény esetén rizsre váltja át azokat. (711-ben egy érme 4,32 liter rizsre volt beváltható.) A rizs jelentőségét kiválóan szemlélteti továbbá az is, hogy a termőföld adás-vételénél is értékmérőként alkalmazták.[3]

Japán bronzérme, Kr. u. 708-749 (Forrás: numismatics.org)

A pénzforgalom a 13. században kezdett el jelentősen megélni.[4] Ekkor vált egyre jelentősebbé Japán gazdasági életében a kereskedelem, az érmék pedig nagyban megkönnyítették az egyes áruk értékének összehasonlítását, így egyre szélesebb körben kezdték el azokat használni. Ennek következtében a pénz mindinkább a mindennapok részévé vált a társadalom alsóbb rétegei, azaz a vidéki parasztság számára is. Ebben az időszakban erősödött meg a japán pénztörténet egyik jellemző vonása, a kínai pénzérmék használata is. A Japán-szigeteken már korábban is forgalomban voltak kínai fizetőeszközök, de jelenlétük csupán a 13. században, a pénzforgalom kiteljesedésével kezdett tömeges mértékben öltetni. A japán kereskedők oly nagy mennyiségű pénzt vittek ki Kínából, hogy az már a hatalmas ország gazdasága számára is terhessé vált: így a kínaiak megtiltották az érmék kivitelét az országból, valamint 1254-ben törvényben öt japán kereskedőhajóra szűkítették a kínai kikötőkben évente összesen fogadható hajók számát.[5]

A Tűdaidzsi Nagycsarnok Narában (Japán fővárosa Kr. u. 710–794 között)

(Forrás: wikipedia.org)

Annak ellenére, hogy a pénz mindennapos használata felettébb lassan vált általánossá, a modern pénzügyi élet meghatározó eleme, a hitelezés (elsősorban a terménykölcsönök) már a korai időktől kezdve része volt a japán gazdaságnak. A Nara-korszak (710–794)[6] alapvető jellemzői közé sorolhatók az elsősorban rizsen alapuló kölcsönök. Noha a hitelezésben jelen volt a magántőke – az adósok többnyire rizst, vagy egyéb termékeket kaptak kölcsön, meglehetősen magas, akár évi 100%-os kamatra is – ugyanakkor a korabeli japán hitelélet legjelentősebb szereplője a kormányzat volt. Az állam többnyire télen vagy tavasszal adott rizst a földműveseknek 50%-os kamatra (ezt 795-ben leszállították 30%-ra), a tartozást pedig az őszi aratáskor szedték be. Az állami hitelezésnek egyfelől volt egyfajta népjóléti szerepe is: egyrészt így biztosítani tudták, hogy a parasztok mindig vetőmaghoz jussanak, másrészt a nagyobb éhínségek idején gyakran elengedték a kamatokat. Ugyanakkor ezek a kölcsönök busás hasznot hoztak az állam számára, hiszen voltak évek, amikor a hitelezésből származó jövedelem túlszárnyalta az egyenes adókból befolyó összegeket. A bevételek további növelése érdekében a központi kormányzat a konkrét ügyleteket lebonyolító helyi tisztviselőket arra próbálta ösztönözni, hogy növeljék a hitelállományt. Ennek érdekében bevezették a jutalék intézményét is: az adott üzletet intéző hivatalnok meghatározott arányban részesült az ősszel befolyó bevételből. A 13. században – a pénzforgalom számottevő elterjedésének köszönhetően – a terménykölcsönök mellett megjelentek a pénzkölcsönök is. Érdekessége ezeknek az ügyleteknek, hogy sokszor szerzetesek vagy egyéb vallási előljárók léptek elő hitelezővé. Ők egyfelől azért érvényesülhettek jól ezen a területen, mert a különféle templomok jövedelmei révén nagy mennyiségű készpénz fölött rendelkeztek, másrészt pedig a tartozások behajtását is „megkönnyítette”, hogy az adósok – az istennek a haragját elkerülendő – igyekeztek időben kiegyenlíteni a tartozásukat.

[7]

Bjodoin – templom Udzsi városában a 11. századból

(Forrás: wikipedia.org)

Összegzőképp elmondható, hogy a 8. században a kínai minták nyomán kialakult érmeforma sokáig meghatározó volt a japán pénztörténetben, a kínai hatások jelentőségét pedig az importált érmék használata tovább növelte. Ezzel együtt a Japán gazdaságtörténet fontos elemeként jelentkeztek a hitelezés különböző formái, amelyek az egészen korai időktől kezdve alapvető szerepet töltek be az ország életében és az államháztartás mérlegének alakításában is.

Illés Kornél András

[1] A japán írásjelek jelen átírását ld.: *Williams, Jonathan* (szerk.): A pénz története. Ford.: Friedmann Károly. Novella. Bp., 1999. 136. p.

[2] A Kaj-jüan-tung-pao típusú kínai érméről bővebben ld.: *Williams, Jonathan* (szerk.): i.m. 135–143. p.; Garami Erika: Pénztörténet. TAS-11. Bp., 2007. 65–69. p.

[3] A japán fizetőeszközök korai történetéről ld.: *Williams, Jonathan* (szerk.): i.m. 136. p.; *Farris, William Wayne*: Trade, Money and Merchants in Nara Japan. In: *Monumenta Nipponica*. 53. (1998.) 3. sz. 313–318. p.; *Toshiya, Torao*: Nara Economic and Social Institutions. In: *The Cambridge History of Japan*. 1. köt. Ancient Japan. Szerk.: Delmer M. Brown. Cambridge University Press. Cambridge, 1993. 430–436. p.; *McCullough, William H.*: The Capital and Its Society. In: *The Cambridge History of Japan*. 2. köt. Heian Japan. Szerk.: Donald Shively– William H. McCullough. Cambridge University Press. Cambridge, 1999. 161–170. p.; *Keiji, Nagahara*: The Medieval Peasant. Ford.: Suzanne Gay. In: *The Cambridge History of Japan*. 3. köt. Medieval Japan. Szerk.: Yamamura, Kozo. Cambridge University Press. Cambridge, 1990. 327–329. p.

[4] A kereskedelmi élet fellendülése okán jelentek meg a japán gazdaságban az ún. váltók. A váltókat a középkor folyamán többnyire kiterjedt kapcsolatokkal és számottevő gazdasági erővel rendelkező személyek, vagy intézmények bocsájtották ki, céljuk pedig a nagyobb összegek mozgásának könnyebbé és biztonságosabbá tétele volt. A lényegük, hogy egy adott településen fém pénzben befizetett összegről a befizető kapott egy hivatalos iratot, aminek felmutatásakor egy másik településen a váltót kiállító személy ügynöke a rendelkezésére bocsájtott a korábban befizetett összeggel egyenértékű fém pénzt. Ezzel el lehetett kerülni a nagyobb értéket képviselő készpénztömegek mozgását. Európában elsősorban az itáliai bankházak, illetve a templomos lovagok foglalkoztak hasonló ügyletekkel.

[5] A 13. századtól meginduló változásokkal kapcsolatban ld.: *Keiji, Nagahara*: i.m. 327–329. p.; Yamamura, Kozo: The Growth of Commerce in Medieval Japan. In: *The Cambridge History of Japan*. 3. köt. Medieval Japan. Szerk.: Kozo Yamamura. Cambridge University Press. Cambridge, 1990. 366–372. p.

[6] Id.: Oprán Emese: Japán története évszámokban. In: *História*. 31. évf. (2009.) 7. sz. 3–4. p.

[7] A hitelezés történetére vonatkozóan ld.: *Toshiya, Torao*: i.m. 432. p.; Morris, Dana: Land and Society. In: *The Cambridge History of Japan*. 2. köt. Heian Japan. Szerk.: Donald Shively– William H. McCullough. Cambridge University Press. Cambridge, 1999. 200–206. p.; Yamamura, Kozo: i.m. 366–372. p.

Alapítvány

Magazin

ÚJKOR.HU
A velünk élő történelem

Támogasson minket!

Munkánkat adója 1%-ával, vagy átutalással segítheti:
Adószám: 18399477-1-41 (Újkor Alapítvány)
Számlaszám: 11714013-20001649-00000000 (Újkor Alapítvány)

(/tamogasson-minket-2)

Címkék: CSEREKERESKEDELEM ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/CSEREKERESKEDELEM](http://ujkor.hu/cimke/cserekereskedelem)) FIZETŐESZKÖZ ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/FIZETŐESZKÖZ](http://ujkor.hu/cimke/fizetoeszko))

GAZDASÁG ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/GAZDASÁG](http://ujkor.hu/cimke/gazdasag)) HITEL ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/HITEL](http://ujkor.hu/cimke/hitel))

ILLÉS KORNÉL ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/ILLÉS KORNÉL](http://ujkor.hu/cimke/illes-kornel)) JAPÁN ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/JAPÁN](http://ujkor.hu/cimke/japan))

KAMAT ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/KAMAT](http://ujkor.hu/cimke/kamat)) KERESKEDELEM ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/KERESKEDELEM](http://ujkor.hu/cimke/kereskedelem))

KÍNA ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/KÍNA](http://ujkor.hu/cimke/kina)) KÖLCSON ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/KÖLCSON](http://ujkor.hu/cimke/kolcson))

NARA-KORSZAK ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/NARA-KORSZAK](http://ujkor.hu/cimke/nara-korszak)) PÉNZÉRME ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/PÉNZÉRME](http://ujkor.hu/cimke/penzerme))

PÉNZFORGALOM ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/PÉNZFORGALOM](http://ujkor.hu/cimke/penzforgalom)) PÉNZTÖRTÉNET ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/PÉNZTÖRTÉNET](http://ujkor.hu/cimke/penztortenet))

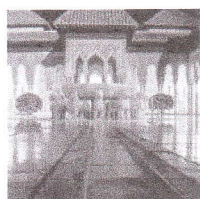
RIZS ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/RIZS](http://ujkor.hu/cimke/rizs)) TÁVOL-KELET ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/TÁVOL-KELET](http://ujkor.hu/cimke/tavol-kelet))

VADO-KAIHÓ ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/VADO-KAIHÓ](http://ujkor.hu/cimke/vado-kaiho)) VÁLTÓ ([HTTP://UJKOR.HU/CIMKE/VÁLTÓ](http://ujkor.hu/cimke/valto))

Szerző:

ILLÉS KORNÉL ([HTTP://UJKOR.HU/CONTENT/AUTHOR/ILLESKORNEL](http://ujkor.hu/content/author/illeskornel))

TOVÁBBI CIKKEK

(<http://ujkor.hu/content/pehtor-az-islam-vilag>)

Közel-keleti pénztörténet az-islam-világ

(<http://ujkor.hu/content/pehtor-az-islam-vilag>)

(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz-tortenet-i-keleti-penz-tortenet-kina>)

Távol-keleti pénztörténet I.: Kína

(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz-tortenet-i-keleti-penz-tortenet-kina>)

(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz-tortenet-iv-delkelet-azsia>)

Távol-Keleti pénztörténet IV.: Kelet-Ázsia

(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz-tortenet-iv-delkelet-azsia>)

(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz-tortenet-india>)

Távol-keleti pénztörténet India

(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz-tortenet-india>)

(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz-tortenet-első-evszazada-japanban>)

A kereszténység első éve: Japánban

(<http://ujkor.hu/content/tavol-keleti-penz-tortenet-első-evszazada-japanban>)

Bejegyzés navigáció

([HTTP://UJKOR.HU/CONTENT/CAVERNAK-MELYETOL-TAVASZI-EBREDESIG](http://ujkor.hu/content/cavernak-melyetol-tavaszi-ebredesig))

PROGRAMOK

2019 ápr

H	K	S	C	
1	2 (http://ujkor.hu/esemenyek/2019-04-02/)	3 (http://ujkor.hu/esemeny/csiky-balazs-seredi-jusztinian-magyarország-hercegprimasa-konyvbemutato)	4 (http://ujkor.hu/esemeny/laborator-assiduus-konyvbemutato)	5 (http://ujkor.hu/esemeny/gyul-be)
8 (http://ujkor.hu/esemeny/spanyol-polgarhaboru-es-az-antifaszizmus-europaban-muhelybeszelgetes)	9 (http://ujkor.hu/esemenyek/2019-04-09/)	10 (http://ujkor.hu/esemenyek/2019-04-10/)	11 (http://ujkor.hu/esemenyek/2019-04-11/)	
15 (http://ujkor.hu/esemeny/forrasaink-reformacirol-konyvbemutato-3)	16 (http://ujkor.hu/esemeny/moszt-jubileumi-unnepseg-es-negyes-konyvbemutato)	17	18 (http://ujkor.hu/esemeny/minerva-baglya-kondor-bela-schaar-erzsebet-orosz-lili-kiallitas)	
22	23 (http://ujkor.hu/esemeny/legendak-es-hosok-deriben-nemzetkozi-talalkozo)	24 (http://ujkor.hu/esemenyek/2019-04-24/)	25 (http://ujkor.hu/esemenyek/2019-04-25/)	(http://ujkor.hu/esemenyek/2019-04-26/)
29	30	1	2	

([tamogasson-minket-2](http://ujkor.hu/tamogasson-minket-2))